ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 21.11.2024 г.
COM(2024) 542 final

2024/0300 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪВЕТА

за изменение на Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС за предоставяне на разрешение на Република Латвия да удължи срока на прилагането на мярка за дерогация от член 193 от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

Съгласно член 395, параграф 1 от Директива 2006/112/ЕО от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност („Директивата за ДДС“[1]) Съветът, като действа с единодушие по предложение на Комисията, може да разреши на всяка държава членка да прилага специални мерки за дерогация от разпоредбите на посочената директива с цел да опрости процедурата за събиране на ДДС или да предотврати някои форми на отклонение от данъчно облагане или избягване на данъци.

С писмо, изпратено на 29 април 2024 г., заведено в Комисията на 2 май 2024 г., Република Латвия (наричана по-нататък Латвия) поиска разрешение да продължи да прилага мярка за дерогация от член 193 от Директивата за ДДС, с който се определя лицето – платец на ДДС. Със същото писмо Латвия изпрати доклад за прилагането на посочената мярка.

С писмо, изпратено на 4 юли 2024 г., Комисията поиска допълнителна информация, на което Латвия отговори с писмо, заведено в Комисията на 12 август 2024 г.

В съответствие с член 395, параграф 2 от Директивата за ДДС, с писма от 3 септември 2024 г. Комисията информира останалите държави членки, а с писмо от 4 септември 2024 г. – и Италия, за отправеното от Латвия искане. С писмо от 5 септември 2024 г. Комисията уведоми Латвия, че разполага с пълната информация, необходима за разглеждане на искането.

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

В член 193 от Директивата за ДДС се предвижда, че в общия случай платец на ДДС е данъчно задълженото лице, което доставя стоките или услугите.

Съгласно член 395 от Директивата за ДДС държавите членки могат да прилагат с разрешение от Съвета мерки за дерогация от разпоредбите на Директивата за ДДС с цел да опростят процедурата за събиране на ДДС или да предотвратят някои форми на отклонение от данъчно облагане или избягване на данъци.

На 29 април 2024 г. Латвия поиска да продължи да прилага механизма за обратно начисляване по отношение на сделките с дървен материал, при който платец на ДДС е получателят на доставките на стоки или услуги.

Мярката за дерогация бе първоначално разрешена на Латвия по силата на Решение 2006/42/ЕО на Съвета[2] със срок до 31 декември 2009 г. и Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС на Съвета[3] със срок до 31 декември 2012 г. Впоследствие срокът на разрешението за прилагане на мярката за дерогация бе удължен по силата на Решение за изпълнение 2013/55/ЕС на Съвета[4] до 31 декември 2015 г., Решение за изпълнение (ЕС) 2015/2396 на Съвета[5] до 31 декември 2018 г., Решение за изпълнение (ЕС)

---

1 ОВ L 347, 11.12.2006 г., стр. 1.
2 ОВ L 25, 28.1.2006 г., стр. 31.
3 ОВ L 347, 24.12.2009 г., стр. 30.
4 ОВ L 22, 25.1.2013 г., стр. 16.
5 ОВ L 332, 18.12.2015 г., стр. 142.

2018/2006 на Съвета[6] до 31 декември 2021 г. и Решение за изпълнение (ЕС) 2022/81 на Съвета[7] до 31 декември 2024 г.

Според Латвия търговията с дървен материал, която е един от най-важните отрасли на стопанството ѝ, е особено чувствителна към измамите с ДДС, защото на пазара господстват голям брой малки местни предприятия и отделни доставчици и е много трудно да се проследи движението на материалите и свързаните с тях сделки. Възможно е предприятията, осъществяващи дейност в отрасъла, да не са длъжни да спазват задълженията за отчетност и това може да доведе до недекларирани сделки с дървен материал. Следователно съществува значителен риск някои предприятия да избегнат плащането на ДДС. Естеството на пазара и действащите на него предприятия е предпоставка за измами с ДДС, контролът върху които е труден за данъчните органи на Латвия. За да противодействат на тези злоупотреби, те са въвели механизма за обратно начисляване по отношение на сделките с дървен материал, който се е оказал много ефективен и е довел до значителен спад на измамите с ДДС в този отрасъл.

Освен това според Латвия специалната мярка не се отразява отрицателно върху общия размер на приходите от ДДС, събирани на етапа на крайното потребление, и съответно не въздейства неблагоприятно и върху собствените ресурси на Съюза от ДДС.

По начало дерогациите се предоставят за ограничен период, за да може да се прецени дали специалната мярка е подходяща и ефективна и да се осигури достатъчно време на държавите членки за въвеждане на други конвенционални мерки на национално равнище за контрол върху движението на материали, плащането на ДДС и спазването на правилата от страна на данъчно задължените лица, което би следвало да разреши съответния проблем до изтичането на срока на мярката за дерогация и съответно да направи удължаването на срока ѝ излишно. Дерогация за използване на механизма за обратно начисляване се разрешава само по изключение за определени области с повече измами и се употребява в краен случай.

Латвия поиска удължаване на срока на действие на мярката до 31 декември 2027 г. Латвия се ангажира да прилага различни мерки за борба с измамите с ДДС в отрасъла. Планира се да се наложи задължение за безналични плащания и специален инструмент за проследяване, който ще спомогне за по-ефективен контрол на сделките и производствените процеси като за дружествата, регистрирани в Република Латвия, в крайна сметка до 2026 г. националните органи планират да въведат изискване за електронно фактуриране за сделките между дружества. Като се има предвид непроменените правно и фактическо положение, се предлага удължаване на срока на действие на мярката за дерогация, вследствие на което Латвия ще може да прилага тази мярка за дерогация до 31 декември 2026 г. До изтичането на срока на тази дерогация Латвия следва да може да прилага други конвенционални мерки на национално равнище за контрол върху движението на материали, плащането на ДДС и спазването на правилата от страна на данъчно задължените лица, които да допринесат за намаляването и предотвратяването на измамите с ДДС в отрасъла на дървения материал.

---

6 ОВ L 322, 18.12.2018 г., стр. 20—21.

7 ОВ L 13, 20.1.2022 г., стр. 49—50.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

Подобни дерогации във връзка с член 193 от Директивата за ДДС са предоставяни на други държави членки – Португалия[8], Румъния[9] и Литва[10].

Следователно предложената мярка е съобразена с действащите разпоредби на Директивата за ДДС.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПРОЦИОНАЛНОСТ

- **Правно основание**

Член 395 от Директивата за ДДС.

- **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

Като се има предвид разпоредбата от Директивата за ДДС, на която се основава предложението, принципът на субсидиарност не се прилага.

- **Пропорционалност**

Решението се отнася до даване на разрешение на държава членка по нейно искане и не представлява задължение.

Предвид ограничения обхват на дерогацията специалната мярка е пропорционална на преследваната цел.

- **Избор на инструмент**

Предлаган инструмент: решение за изпълнение на Съвета.

В съответствие с член 395 от Директивата за ДДС дерогация от общите разпоредби за ДДС е възможна единствено след като Съветът, действащ с единодушие по предложение на Комисията, е дал своето разрешение. Решение за изпълнение на Съвета е най-подходящият инструмент, тъй като негов адресат може да бъде отделна държава членка.

---

8 Решение за изпълнение (ЕС) 2019/1592 на Съвета от 24 септември 2019 г. за предоставяне на разрешение на Португалия да въведе специална мярка за дерогация от член 193 от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 248, 27.9.2019 г., стр. 67–68).

9 Решение за изпълнение (ЕС) 2019/1593 на Съвета от 24 септември 2019 г. за изменение на Решение за изпълнение 2013/676/ЕС за предоставяне на разрешение на Румъния да продължи да прилага специална мярка за дерогация от член 193 от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 248, 27.9.2019 г., стр. 69–70).

10 Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1920 на Съвета от 4 декември 2018 г. за изменение на Решение за изпълнение 2010/99/ЕС за разрешаване на Република Литва да удължи срока на прилагане на мярка за дерогация от член 193 от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 311, 7.12.2018 г., стр. 34–35).

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

• Консултации със заинтересованите страни

Настоящото предложение се основава на искане, отправено от Латвия, и засяга само тази държава членка.

• Оценка на въздействието

С предложението за решение за изпълнение на Съвета на Латвия се разрешава да продължи да прилага механизма за обратно начисляване по отношение на сделките с дървен материал. Положението, на което се основава първоначалната дерогация, продължава да съществува. Латвия твърди, че въпреки намалението на броя на измамите и на случаите на отклонение от облагане с ДДС на пазара на дървен материал след въвеждането на механизма за обратно начисляване, рискът не е премахнат.

Преди това разрешение за прилагане на мярката е предоставено в Акта за присъединяване[11] от 2003 г., и по-точно в глава 7, точка 1, буква б) от приложение VIII към него, както и с Решение 2006/42/ЕО[12] по силата на прилаганата тогава Шеста директива 77/388/ЕИО. С течение на времето обаче измамите в отрасъла на дървения материал са започнали да включват сделки, които не са предмет на механизма за обратно начисляване на ДДС. Например сделки, свързани с вторичните продукти от дървесина. Съответно приложното поле на механизма за обратно начисляване на ДДС е допълнително разширено, за да се намалят възможностите за измами. Освен това, считано от 1 януари 2020 г., получателят на дървения материал трябва да плаща за получените стоки, а получателят на услугите – за предоставените услуги – чрез безналични плащания. Тези изменения са направени с цел стандартизиране на изискванията за плащане във всички случаи, в които се прилага механизмът за обратно начисляване, за да се повиши ефективността на мярката, насочена към борба с измамите с ДДС.

Латвия твърди, че удължаването на срока на действие на мярката за дерогация е необходимо за борбата с измамите в отрасъла на дървения материал.

Отрасълът на горското стопанство е един от крайъгълните камъни на икономиката на Латвия. През 2022 г. деклариранията нетен оборот на търговците, извършващи дейност в отрасъла на дървения материал, е представлявал 7,4 % от общия нетен оборот, деклариран в годишните отчети, т.е. 6,3 милиарда евро. Стойността на износа на отрасъла на горското стопанство през 2023 г. е била около 2,3 милиарда евро, или 12,4 % от общия износ на страната, докато броят на заетите в сектора през 2022 г. е бил 41 400 или 4,8 % от общия брой на заетите лица в националната икономика.

На пазара с дървен материал в Латвия господстват малки и средни търговци и отделни доставчици (представляват над 90 % от общия брой предприятия в отрасъла), които купуват или продават дървен материал и предоставят или получават свързани с него услуги.

---

[11] ОВ L 236, 23.9.2003 г., стр. 33.
[12] ОВ L 25, 28.1.2006 г., стр. 31.

В началото на 2024 г. броят на данъчно задължените лица в отрасъла на дървения материал е бил 11 713. Според Латвия през 2023 г. още 13 063 физически лица са търгували в отрасъла на дървения материал с общи приходи в размер на 219 милиона евро.

Удължаването на срока на действие на мярката няма да се отрази отрицателно върху общия размер на приходите от ДДС, събирани на етапа на крайното потребление, и съответно няма да въздейства неблагоприятно и върху собствените ресурси на Съюза от ДДС.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Предложението няма отражение върху бюджета на ЕС.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

Предложението е ограничено във времето.

2024/0300 (NLE)

Предложение за

РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЪВЕТА

за изменение на Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС за предоставяне на разрешение на Република Латвия да удължи срока на прилагането на мярка за дерогация от член 193 от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност[1], и по-специално член 395, параграф 1 от нея,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) С Решение 2006/42/ЕО на Съвета[2] на Латвия бе разрешено да прилага до 31 декември 2009 г. специална мярка за дерогация от член 21, параграф 1, буква а) от Директива 77/388/ЕИО на Съвета[3], чрез която да определи, че при доставките на дървен материал или при предоставянето на свързани с него услуги платец на данъка върху добавената стойност (ДДС) е получателят на стоките. С Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС на Съвета[4] и чрез дерогация от член 193 от Директива 2006/112/ЕО на Латвия бе разрешено до 31 декември 2012 г. да продължи да определя получателя на дървен материал или свързани с него услуги за платец на ДДС при сделките с дървен материал („специалната мярка“). След последното изменение на Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС срокът на действие на това разрешение изтича на 31 декември 2024 г.

---

1 ОВ L 347, 11.12.2006 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj.

2 Решение 2006/42/ЕО на Съвета от 24 януари 2006 г. за предоставяне на разрешение на Латвия да удължи срока на прилагане на мярка за дерогация от член 21 от Шестата директива 77/388/ЕИО на Съвета относно хармонизирането на законодателствата на държавите членки относно данъците върху оборота (ОВ L 25, 28.1.2006 г., стр. 31), ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2006/42(1)/oj).

3 Шеста директива 77/388/ЕИО на Съвета от 17 май 1977 г. относно хармонизирането на законодателствата на държавите членки относно данъците върху оборота – Обща система на данъка върху добавената стойност: единна данъчна основа (ОВ L 145, 13.6.1977 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1977/388/oj).

4 Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС на Съвета от 7 декември 2009 г. за предоставяне на разрешение на Република Латвия да удължи срока на прилагането на мярка за дерогация от член 193 от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 24.12.2009 г., стр. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2009/1008/oj).

(2) С писмо, заведено в Комисията на 2 май 2024 г., Латвия поиска разрешение да продължи да прилага специалната мярка. Заедно с това писмо Латвия представи доклад за прилагането на посочената специална мярка.

(3) В съответствие с член 395, параграф 2, втора алинея от Директива 2006/112/ЕО с писмо от 3 септември 2024 г. Комисията информира останалите държави членки, а на 4 септември 2024 г. – и Италия, за отправеното от Латвия искане. С писмо от 5 септември 2024 г. Комисията уведоми Латвия, че разполага с пълната информация, необходима за разглеждане на искането.

(4) Според Латвия търговията с дървен материал, която е един от най-важните отрасли на стопанството ѝ, е особено чувствителна към измамите с ДДС, защото на пазара господстват голям брой малки местни предприятия и отделни доставчици. Естеството на пазара и действащите на него предприятия е било предпоставка за измами с ДДС, контролът върху които е труден за данъчните органи на Латвия. За да противодействат на тези злоупотреби, латвийските данъчни органи са въвели механизма за обратно начисляване на ДДС при сделките с дървен материал, който според доклада, представен от Латвия, се е оказал много ефективен и е довел до значителен спад на измамите на посочения пазар.

(5) По начало дерогациите се разрешават за ограничен период, за да може да се прецени това дали специалната мярка е подходяща и ефективна. С дерогациите на държавите членки се осигурява достатъчно време за въвеждане на други конвенционални мерки на национално равнище за контрол върху движението на материали, плащането на ДДС и спазването на правилата от страна на данъчно задължените лица, което би следвало да разреши съответния проблем до изтичането на срока на мярката за дерогация и съответно да направи удължаването на срока ѝ излишно. Дерогация за използване на механизма за обратно начисляване се разрешава само по изключение за определени области с повече измами и се употребява в краен случай.

(6) Латвия се ангажира да прилага различни мерки за борба с измамите с ДДС в отрасъла. Тя възнамерява да наложи задължение за безналични плащания и специален инструмент за проследяване, който ще спомогне за по-ефективен контрол на сделките и производствените процеси. Освен това до 2026 г., за дружества, регистрирани в Латвия, националните органи планират да въведат изискване за електронно фактуриране за сделките между дружества.

(7) Поради това, преди изтичането на срока на действие на специалната мярка съгласно настоящото решение, Латвия следва да може да прилага други конвенционални мерки за намаляване и предотвратяване на измамите с ДДС в търговията с дървен материал, така че да не е необходимо допълнително удължаване на срока на действие на специалната мярка.

(8) Поради това следва да се разреши на Латвия да прилага специалната мярка само до 31 декември 2026 г.

(9) Специалната мярка няма да окаже отрицателно въздействие върху собствените ресурси на Съюза, формирани от ДДС.

(10) Поради това Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС следва да бъде съответно изменено,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Член 2 от Решение за изпълнение 2009/1008/ЕС се заменя със следното:

„Член 2

Настоящото решение се прилага до 31 декември 2026 г.“

Член 2

Адресат на настоящото решение е Република Латвия.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател